

Het innovatieve vermogen van de cultuursector

Kunstenars kijken anders naar de wereld dan bijvoorbeeld wetenschappers en technologen: ze verbreden de horizon van wetenschap en technologie dankzij hun verbeelding en creativiteit. Ze zijn aanjagers van innovatie, zo is in deze *Boekman* te lezen. Zoals ontwerper Daan Roosegaarde laat zien met een van zijn meest recente grootschalige projecten, *Space Waste Lab*, waarmee hij ruimteafval wil upcyclen tot kunstmatig vallende sterren die vervuilend vuurwerk kunnen vervangen. Hiervoor zocht hij samenwerking met ruimtevaartorganisatie European Space Agency (ESA). 'Wij zijn niet slimmer dan ESA, maar kunnen wel op een andere manier naar dat probleem kijken', aldus Roosegaarde. Het idee om ruimtepuin om te vormen was nooit bij ESA opgekomen.

Een andere kunstsector die een vruchtbare bron voor vernieuwing vormt, is de modesector. Iris van Herpen, Marina Toeters en Jalila Essaïdi maken nieuwe materialen en slimme kledingstukken die ook toegepast worden buiten de modesector. Essaïdi houdt zich bezig met biomimicry: het vertalen van de kennis van de natuur naar innovaties. Uit melk van geiten die genetisch gemodificeerd zijn met het DNA van de gouden wielwebspin, maakte ze kogelwerende huid. Wereldwijd toonden wetenschappers interesse in haar *Bulletproof Skin*, zelfs het Amerikaanse leger. Crosssectoraal werken is voor modevisionairs al jaren vanzelfsprekend.

Daan Roosegaarde pleit voor uitbreiding van de financieringsmogelijkheden voor innovatieve projecten die plaatsvinden op het snijvlak van kunst met andere sectoren. Dat de culturele basisinfrastructuur (BIS) wordt uitgebreid met vijftien ontwerp- en ontwikkelinstellingen die interdisciplinair werken, zoals minister Van Engelshoven heeft aangekondigd in *Uitgangs-*

punten cultuurbeleid 2021-2024, is alvast goed nieuws. Volgens Syb Groeneveld, directeur–bestuurder van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, biedt het de kans om de maatschappelijke slagkracht van ontwerp te vergroten en zichtbaarder te maken. Toch denkt hij dat het lastig wordt binnen die brede categorie de zeer verschillende instellingen onderling te vergelijken: 'elke instelling heeft een eigen waarheid met betrekking tot de subsidiebehoefte, de mate van financiering door andere (private) partijen, talentontwikkeling, de samenwerking met kennisinstellingen, de wijze van onderzoek en experiment, de positie van opdrachtgevers en de focus op publiek.'

Willem Velthoven en Jans Possel van Mediamatic weten uit ervaring dat de werkwijze van fondsen niet naadloos aansluit op de praktijk. Mediamatic is sinds de beleidsperiode 2013-2016 overgeplaatst van de BIS naar het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. Nu moet ze een programmasubsidie aanvragen, die een gedetailleerde langetermijnplanning vereist, in plaats van een subsidie op instellingsniveau, waarbij doelstellingen abstracter geformuleerd konden worden. Daarnaast vragen ze aparte projectsubsidies aan. Dit haalt de vaart uit de ontwikkeling, die juist belangrijk is in vernieuwende projecten.

In zijn epiloog pleit Dick Rijken voor een bredere financiering dan alleen vanuit het kunstenbudget, aangezien de hele maatschappij meeprofitteert van het innovatieve vermogen van de cultuursector. 'Als er één sector in de samenleving is die gewend is aan het dagelijks operationaliseren van zaken die zich niet laten definiëren of kwantificeren, dan is dat de cultuursector. En dát vermogen, daar kan de hele samenleving nog wat van leren.' •